

María Torres Pérez*

L'article 51 sobre l'àmbit d'aplicació de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i els drets nacionals

En aquesta publicació parlaré de l'àmbit d'aplicació de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea.

Abans d'entrar a examinar qualsevol norma jurídica és necessari qüestionar-nos sobre el seu àmbit d'aplicació, i la Carta es refereix a aquesta qüestió de manera expressa en el seu articulat, en concret, en el seu article 51, que forma part del capítol VII dedicat a les disposicions generals.

Segons l'art. 51, que es compon de dos epígrafs, les disposicions de la Carta estan dirigides a les institucions i els òrgans de la Unió, respectant el principi de subsidiarietat, així com als estats membres únicament quan apliquen el dret de la Unió.

Aclareix el segon epígraf de l'article que la Carta no crea cap competència ni cap missió noves per a la Comunitat ni per a la Unió i no modifica les compe-

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Reconeixement – No Comercial – Sense obra derivada](#)

Amb el suport del Programa Erasmus+ de la Unió Europea

---

* Professora contractada doctora de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya).

tències i missions definides pels tractats.

Ens trobem, per tant, davant dos subjectes involucrats en l'àmbit d'aplicació de la Carta, però amb diferent intensitat. D'una banda, les institucions i òrgans de la Unió, i de l'altra, els estats membres.

L'obligació de tots dos subjectes ha sigut objecte d'un intens debat jurisprudencial, desenvolupant-se una pràctica constant per part del Tribunal de Justícia de la Unió que ens serà útil a l'hora de determinar i concretar l'àmbit d'aplicació de la Carta.

El primer dels subjectes obligats a respectar i aplicar la Carta són les mateixes institucions, òrgans i organismes de la Unió en el que es coneix com a eficàcia vertical de la Carta.

Així, les institucions, òrgans i organismes de la Unió estan obligats a respectar i promoure l'aplicació de la Carta en totes les seues actuacions, pertanguen aquestes o no al marc jurídic de la Unió Europea, com va subratllar el Tribunal de Justícia de la Unió Europea en la seua sentència en l'assumpte Ledra Advertising Ltd.

El document d'explicacions de la Carta fa referència als límits que se'ls aplicaran, continguts

en la disposició analitzada. D'una banda, les institucions, òrgans i organismes hauran de respectar el principi de subsidiarietat, és a dir, valorant si, en aquells àmbits que no són de competència exclusiva de la Unió, els objectius d'una acció poden ser aconseguits de manera suficient pels estats membres.

D'altra banda, la Carta i el document d'explicacions fan referència al caràcter derivatiu de les competències de la Unió, subratllant que la Carta no pot donar lloc a una ampliació de les competències i funcions conferides pels tractats.

El control de respecte recau en el Tribunal de Justícia de la Unió Europea, que haurà de declarar qualsevol acte de la Unió que s'opose a la Carta com a nul, després de comprovar que no pot interpretar-se de conformitat amb aquesta.

Pel que respecta als estats membres, aquests es troben obligats per la Carta sempre que apliquen el dret de la Unió. La determinació del que significa "aplicació del dret de la Unió" ha sigut, de nou, avançada a través de la jurisprudència del TJUE:

1. No n'hi ha prou que la mesura nacional pertanga a un àmbit en el qual la Unió té competències.
2. Sinó que serà necessari comprovar:

- 1) Si la finalitat de la normativa nacional és aplicar una disposició del dret de la Unió.
- 2) El caràcter de la normativa.
- 3) Si es persegueixen objectius diferents dels previstos pel dret de la Unió.
- 4) Si existeix normativa específica del dret de la Unió i si pot resultar afectada.

De la jurisprudència és possible deduir una sèrie de circumstàncies que permeten apreciar l'existència d'una mesura nacional d'aplicació del dret de la Unió:

- 1) El primer cas serà quan l'Estat actue com un agent de la Unió.
- 2) El segon es produeix quan el dret de la Unió imposa als estats membres una o més obligacions específiques. Encara que el dret de la Unió sol oferir un cert marge, aquest haurà de ser aplicat de manera compatible amb la Carta.
- 3) Quan la situació nacional està compresa en l'àmbit d'aplicació d'una normativa específica del dret de la Unió. En aquest cas es requerirà que existisca un vincle de connexió major a una mera proximitat de les matèries considerades.

Qui controla l'aplicació de la Carta pels estats membres? En aquest cas, el jutge nacional estarà encarregat de tutelar els drets fonamentals enfront

de l'actuació de l'administració aplicant la Carta en cas de conflicte, però amb matisacions:

- 1) Si l'acte de la Unió requereix mesures nacionals per a la seua aplicació sense que l'execució vinga totalment reglada, l'Estat nacional podrà aplicar estàndards nacionals de protecció dels drets fonamentals, però sense afectar el nivell de protecció de la Carta, ni la primacia, la unitat i efectivitat del dret de la Unió.
- 2) Si l'acte de la Unió no deixa cap marge, només podrà aplicar-se l'estàndard de drets fonamentals de la Unió.

I els particulars? Estem obligats a respectar la Carta? Podem fer-ne ús?

Els particulars (persones físiques i en alguns drets fins i tot les persones jurídiques) poden fer ús de la Carta en les seues relacions amb les institucions i els estats membres. En les seues relacions amb altres particulars, la Carta tindrà una eficàcia horitzontal limitada, ja que existeixen drets que per la seua pròpia estructura no es dirigeixen als particulars (per exemple, el dret a una bona administració) mentre que uns altres sí que tenen rellevància en les relacions privades (la no discriminació per raó de sexe).

En aquest cas, també els tribunals nacionals seran els garants del respecte i de l'aplicació de la Carta.

